

**LIETUVOS RESPUBLIKOS
VIENKARTINIŲ KOMPENSACIJŲ ASMENIMS, KURIŲ SVEIKATAI PADARYTA
ŽALA LIKVIDUOJANT ČERNOBYLIO ATOMINĖS ELEKTRINĖS AVARIJOS
PADARINIUS, IR JŲ ŠEIMŲ NARIAMS, TAIP PAT ASMENIMS, ANTROJO
PASAULINIO KARO IR OKUPACIJŲ METAIS IŠVEŽTIEMS PRIVERSTINIAMS
DARBAMS, BUVUSIEMS GETUOSE, ĮKALINIMO ĮSTAIGOSE IR KITOSE LAISVĖS
ATĖMIMO VIETOSE,
ĮSTATYMAS**

2024 m.

d. Nr.

Vilnius

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

1. Šio įstatymo paskirtis – nustatyti vienkartinių kompensacijų asmenims, kurių sveikatai padaryta žala likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, (toliau – vienkartinė kompensacija dalyviui) ir vienkartinių kompensacijų dalyvio šeimos nariams (toliau kartu – vienkartinė kompensacija dalyviui ir jo šeimos nariams), taip pat vienkartinių kompensacijų asmenims, Antrojo pasaulinio karo ir okupacijų metais išvežtiems priverstiniais darbams, buvusiems getuose, įkalinimo įstaigose ir kitose laisvės atėmimo vietose, taip pat buvusiems mažamečių fašistinių prievartinio įkalinimo vietų kaliniams už ten išbūtą laiką (toliau – vienkartinė kompensacija už priverstinius darbus) (toliau kartu – vienkartinės kompensacijos) dydžius, jų finansavimo šaltinį, skyrimo ir mokėjimo sąlygas.

2. Šiame įstatyme vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos Lietuvos Respublikos asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatyme.

2 straipsnis. Vienkartinių kompensacijų finansavimo šaltinis

Vienkartinės kompensacijos, jų skyrimo, mokėjimo ir pristatymo išlaidos finansuojamos iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto lėšų:

- 1) vienkartinės kompensacijos dalyviui ir jo šeimos nariams – iš Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerijai šiam tikslui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų;
- 2) vienkartinės kompensacijos už priverstinius darbus – iš Lietuvos Respublikos finansų ministerijai šiam tikslui skiriamų valstybės biudžeto asignavimų.

II SKYRIUS

VIENKARTINĖS KOMPENSACIJOS DALYVIAMS IR JŲ ŠEIMOS NARIAMS

3 straipsnis. Asmenys, turintys teisę į vienkartinę kompensaciją dalyviui ir jo šeimos nariams

1. Teisę į vienkartinę kompensaciją dalyviui turi asmenys, atitinkantys visas šias sąlygas:

1) dalyvavę likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius (buvę atsargos ir būtiniosios karinės tarnybos kariai ir (arba) gyventojai, laikinai išsiųsti dirbti į 30 kilometrų nuo avarijos židinio esančią zoną arba statyti Slavutičiaus miesto Ukrainoje):

a) išsiųsti iš Lietuvos, o jei buvo išsiųsti ne iš Lietuvos, yra Lietuvos Respublikos piliečiai, kuriems panašaus pobūdžio kompensacijos ar išmokos nebuvo išmokėtos užsienio valstybėje, ir

b) kurių sveikatai padaryta žala: sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka nustatyta liga, susijusi su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, arba Asmens su negalia teisių apsaugos pagrindų įstatymo nustatyta tvarka nustatytas 45 procentų ar didesnis netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 45 procentų ar didesnis netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti I, II ar III grupės invalidais) dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius;

2) kreipimosi dėl vienkartinės kompensacijos dalyviui skyrimo dieną ir sprendimo dėl šios kompensacijos skyrimo priėmimo dieną deklaravę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka.

2. Teisę į vienkartinę kompensaciją dalyvio šeimos nariams turi asmenų, nurodytų šio straipsnio 1 dalyje, (toliau – dalyviai) mirusių nuo ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, šeimų nariai: tėvai (įtėviai), kitos santuokos nesudaręs sutuoktinis, vaikai (įvaikiai) (toliau kartu – šeimos nariai), atitinkantys visas šias sąlygas:

1) panašaus pobūdžio kompensacijos ar išmokos jiems nebuvo išmokėtos užsienio valstybės;

2) kreipimosi dėl vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams skyrimo dieną ir sprendimo dėl šios kompensacijos skyrimo priėmimo dieną deklaravę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje arba įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą Gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka.

4 straipsnis. Vienkartinių kompensacijų dalyviams ir jų šeimos nariams dydžiai

1. Dalyviams, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje ir šio įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje nustatytus atvejus, skiriamos ir išmokamos šių dydžių vienkartinės kompensacijos dalyviams:

1) kai jiems nustatytas 100–75 procentų netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. –

100–75 procentų netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti I grupės invalidais) dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, – 2 086 eurai;

2) kai jiems nustatytas 70–60 procentų netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 70–60 procentų netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti II grupės invalidais) dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, – 1 669 eurai;

3) kai jiems nustatytas 55–45 procentų netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 55–45 procentų netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. pripažinti III grupės invalidais) dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, – 1 252 eurai;

4) kai jiems sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka nustatyta liga, susijusi su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, bet nenustatytas 45 procentų ar didesnis netektas dalyvumas (iki 2023 m. gruodžio 31 d. – 45 procentų ar didesnis netektas darbingumas; iki 2005 m. birželio 30 d. nepripažinti I, II ar III grupės invalidais) susijęs su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, – 835 eurai.

2. Šeimos nariams skiriama ir išmokama vienkartinė kompensacija dalyvio šeimos nariams, kurios bendra suma yra lygi 4 171 eurui, išskyrus šio įstatymo 6 straipsnio 2 ir 3 dalyse nustatytus atvejus. Konkretus kiekvienam šeimos nariui tenkantis vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dydis apskaičiuojamas šioje dalyje nurodytą bendrą vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dydį padalijant iš šeimos narių skaičiaus ir skiriant ją visiems šeimos nariams lygiomis dalimis, išskyrus atvejį, kai šeimos narys, turintis teisę į vienkartinę kompensaciją dalyvio šeimos nariams, atsisako savo vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dalies visų kitų šeimos narių naudai, tada šioje dalyje nurodytas bendras vienkartinės kompensacijos dydis padalijamas iš šios vienkartinės kompensacijos neatsisakiusių šeimos narių skaičiaus ir skiriamas jiems lygiomis dalimis, o jei šeimos nariui jau buvo paskirta ir išmokėta vienkartinė kompensacija dalyvio šeimos nariams, jam išmokamas skirtumas, paskaičiuotas iš perskaičiuotos jam priklausančios vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dalies, atėmus jam paskirtos ir išmokėtos vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams sumą.

3. Jeigu šio įstatymo 3 straipsnyje nurodytiems asmenims buvo paskirtos ir išmokėtos kompensacijos pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl socialinės paramos asmenims, sužalotiems atliekant būtinąją karinę tarnybą sovietinėje armijoje, ir šioje armijoje žuvusiųjų šeimoms (1945 07 22–1991 12 31)“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. balandžio 22 d. nutarimą Nr. 281 „Dėl kompensacijų ir lengvatų asmenims, patyrusiems žalą likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius“ ir (ar) Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. vasario 18 d.

nutarimą Nr. 198 „Dėl Vienkartinių kompensacijų ir lengvatų asmenims, patyrusiems žalą likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius“, skirtinas ir išmokėtinas vienkartinės kompensacijos dalyviui ir (ar) jo šeimos nariams dydis mažinamas šiems asmenims pagal nurodytus teisės aktus išmokėtomis kompensacijų sumomis.

5 straipsnis. Ligų ir mirties sąsajos su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius nustatymas

Asmenims nustatytų ligų ir mirties sąsajos su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius nustatomos sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka, atsižvelgiant į sveikatos apsaugos ministro patvirtintą ligų, kurios gali būti susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, sąrašą.

6 straipsnis. Vienkartinių kompensacijų dalyviams ir jų šeimos nariams skyrimas ir mokėjimas

1. Vienkartines kompensacijas dalyviams ir jų šeimos nariams, vadovaudamasi šiuo įstatymu, Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos (toliau – Fondo valdyba) direktoriaus nustatyta kreipimosi dėl vienkartinių kompensacijų dalyviams ir jų šeimos nariams skyrimo, perskaičiavimo, informavimo apie šios kompensacijos paskyrimą ir jos mokėjimo tvarka ir remdamasi Lietuvos Respublikos gyventojų registro informacinėje sistemoje tvarkomais duomenimis apie asmens deklaruotą gyvenamą vietą ir giminystės ryšį, Lietuvos Respublikos pilietybę ir kitais asmens teise į vienkartinę kompensaciją dalyviui ir jo šeimos nariams patvirtinančiais dokumentais ir duomenimis, pateiktais Fondo valdybos nustatyta tvarka ir (ar) gaunamais iš kitų registrų, valstybės ir (ar) vidaus administravimo informacinių sistemų ar pagal asmens duomenų teikimo sutartis, skiria ir moka Fondo valdybos direktoriaus įgaliota Valstybinio socialinio draudimo fondo administravimo įstaiga (toliau – Fondo administravimo įstaiga).

2. Šio įstatymo 4 straipsnyje nurodyto dydžio vienkartinės kompensacijos dalyviams, nepriklausomai nuo jiems nustatytų ligų, susijusių su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, skaičiaus, paskiriamos ir išmokamos vieną kartą, išskyrus atvejus, kai jiems jau buvo paskirta ir išmokėta vienkartinė kompensacija dalyviui, nustatomas dalyvumo lygis dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, ar nustatomas mažesnis dalyvumo lygis dėl ligos, susijusios su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius, pagal kurį dalyvis įgytų teisę gauti didesnio dydžio šio įstatymo 4 straipsnio 1 dalies 1–3 punktuose nurodytą vienkartinę kompensaciją dalyviui. Tokiu atveju skiriama ir išmokama vienkartinė kompensacija dalyviui, kurios dydis yra lygus skirtumui tarp naujo vienkartinės kompensacijos dalyviui dydžio ir jau išmokėtų vienkartinių kompensacijų dalyviui

(įskaitant šio įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytas kompensacijas) sumų.

3. Jei mirusiam dalyviui iki jo mirties buvo paskirta ir išmokėta vienkartinė kompensacija dalyviui, jo šeimos nariams šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nurodytas vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dydis mažinamas atimant iš jo mirusiam dalyviui atitinkamai išmokėtą vienkartinių kompensacijų dalyviui (įskaitant šio įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje nurodytas kompensacijas) sumą.

4. Mirus dalyviui, jo šeimos nariui, turinčiam teisę į vienkartinę kompensaciją dalyvio šeimos nariams, vienkartinė kompensacija dalyvio šeimos nariams skiriama, jeigu dėl jos kreipiamasi ne vėliau kaip per 3 metus nuo dienos, kurią sveikatos apsaugos ministro nustatyta tvarka buvo nustatyta dalyvio mirties sąsaja su dalyvavimu likviduojant Černobylio atominės elektrinės avarijos padarinius.

5. Fondo administravimo įstaigai pagal Gyventojų registro informacinėje sistemoje tvarkomus duomenis ir šeimos narių pateiktuose prašymuose skirti vienkartinę kompensaciją dalyvio šeimos nariams nurodytus duomenis nustačius, kad yra šeimos narys, kuris per šio straipsnio 4 dalyje nustatytą terminą nesikreipė dėl vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams skyrimo, ir Fondo administravimo įstaiga neturi duomenų, kad šis šeimos narys yra atsisakęs savo vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dalies kitų šeimos narių naudai, jam priklausanči vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dalis kitiems šeimos nariams nedalijama ir neišmokama.

III SKYRIUS

VIENKARTINĖS KOMPENSACIJOS UŽ PRIVERSTINIUS DARBUS

7 straipsnis. Asmenys, turintys teisę į vienkartinę kompensaciją už priverstinius darbus

Teisę į vienkartinę kompensaciją už priverstinius darbus turi asmenys, atitinkantys visas šias sąlygas:

1) jie Antrojo pasaulinio karo ir okupacijų metais buvo išvežti priverstiniais darbams ir (arba) buvo getuose, įkalinimo įstaigose ir (arba) kitose laisvės atėmimo vietose ir jiems pagal Lietuvos Respublikos asmenų, represuotų už pasipriešinimą okupaciniams režimams, teisių atkūrimo įstatymą yra atkurtos visos pilietinės jų teisės, arba buvo mažamečių fašistinių prievartinio įkalinimo vietų kaliniai;

2) jie nėra gavę vienkartinių kompensacijų už priverstinius darbus pagal Lietuvos Ministrų Tarybos 1989 m. liepos 24 d. nutarimą Nr. 160 „Dėl žalos atlyginimo reabilituotiems asmenims, suimtiems arba nuteistiems nuo 1940 m. birželio 15 d. iki 1981 m. birželio 1 d.“, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. kovo 31 d. nutarimą Nr. 222 „Dėl kompensacijų, mokamų kai kuriems reabilituotiems asmenims, padidavimo“ ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugpjūčio 12 d. nutarimą Nr. 327 „Dėl žalos atlyginimo asmenims, Antrojo pasaulinio karo ir okupacijų metais išvežtiems priverstiniais darbams, buvusiems getuose, įkalinimo įstaigose ir kitose

laisvės atėmimo vietose“.

8 straipsnis. Vienkartinės kompensacijos už priverstinius darbus dydis

Vienkartinės kompensacijos už priverstinius darbus dydis – 6 eurai už kiekvieną mėnesį, kai asmuo dirbo priverstinius darbus, buvo getuose, įkalinimo įstaigose ir (arba) kitose laisvės atėmimo vietose, ir (arba) buvo mažamečių fašistinių prievartinio įkalinimo vietų kaliniai.

9 straipsnis. Vienkartinų kompensacijų už priverstinius darbus skyrimas ir mokėjimas

Vienkartinės kompensacijas už priverstinius darbus, vadovaudamasi šiuo įstatymu, Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – Valstybinė mokesčių inspekcija) viršininko nustatyta kreipimosi dėl vienkartinų kompensacijų už priverstinius darbus, jų skyrimo, informavimo apie šių vienkartinų kompensaciją skyrimą ir jų mokėjimo tvarka skiria ir moka Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko įgaliota teritorinė mokesčių inspekcija (toliau – teritorinė mokesčių inspekcija).

IV SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

10 straipsnis. Fondo administravimo įstaigos ir teritorinės mokesčių inspekcijos sprendimų ir veiksmų (neveikimo) apskundimas

1. Fondo administravimo įstaigų sprendimai dėl vienkartinų kompensacijų dalyviams ir jų šeimos nariams skyrimo, perskaičiavimo ir (ar) mokėjimo, taip pat ir veiksmai (neveikimas) skundžiami Fondo valdybai Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

2. Teritorinių mokesčių inspekcijų sprendimai dėl vienkartinų kompensacijų už priverstinius darbus skyrimo ir (ar) mokėjimo, taip pat ir veiksmai (neveikimas) skundžiami Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymo nustatyta tvarka ir terminais.

11 straipsnis. Vienkartinų kompensacijų permokų išieškojimas

Vienkartinų kompensacijų permokos, susidariusios ne dėl jų gavėjų kaltės, neišieškomos.

12 straipsnis. Vienkartinų kompensacijų ir kitų asmeniui priklausančių išmokų ar kompensacijų santykis

Pagal šį įstatymą išmokamos vienkartinės kompensacijos neturi įtakos kitoms asmeniui pagal įstatymus priklausančioms kas mėnesį mokamoms išmokoms ir (ar) kompensacijoms, taip pat skiriamai piniginei socialinei paramai, apmokėjimui už socialines paslaugas.

13 straipsnis. Vienkartinių kompensacijų paveldėjimas

1. Vienkartinės kompensacijos dalyviams nepaveldimos.
2. Paskirtos vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams, bet neišmokėtos dėl vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams gavėjo mirties, paveldimos Lietuvos Respublikos civilinio kodekso nustatyta tvarka.
3. Vienkartinės kompensacijos už priverstinius darbus paveldimos Civilinio kodekso nustatyta tvarka.

14 straipsnis. Asmens duomenų apsauga

1. Asmens duomenų, gautų įgyvendinant šį įstatymą, tvarkymo tikslai – pareiškėjo, jo atstovo ir teisę gauti vienkartinę kompensaciją turinčių asmenų identifikavimas, prašymų skirti vienkartinę kompensaciją nagrinėjimas, vienkartinių kompensacijų skyrimas, mokėjimas, lėšų, skiriamų vienkartinėms kompensacijoms mokėti, apskaita.
2. Įgyvendinant šį įstatymą, asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą ir tvarkymą, nuostatas.
3. Duomenų subjektų teisės įgyvendinamos Reglamento (ES) 2016/679 ir duomenų valdytojo, į kurį kreipiamasi dėl duomenų subjekto teisių įgyvendinimo, nustatyta tvarka.
4. Dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

15 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas, įgyvendinimas ir taikymas

1. Šis įstatymas, išskyrus šio straipsnio 2 dalį, įsigalioja 2025 m. sausio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, socialinės apsaugos ir darbo ministras, sveikatos apsaugos ministras, Fondo valdybos direktorius, Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininkas iki 2024 m. gruodžio 31 d. priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.
3. Asmenims, kuriems iki šio įstatymo įsigaliojimo buvo paskirtos ir išmokėtos vienkartinės kompensacijos vadovaujantis iki šio įstatymo įsigaliojimo galiojusių teisinių reguliavimų, įsigaliojus šiam įstatymui vienkartinės kompensacijos pakartotinai neskiriamos ir neišmokamos, išskyrus šio įstatymo 4 straipsnio 2 dalyje nustatytą atvejį, kai šeimos narys, turintis teisę į vienkartinę kompensaciją dalyvio šeimos nariams, atsisako savo vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams dalies visų kitų šeimos narių naudai, ir šio įstatymo 6 straipsnio 2 dalyje nustatytą atvejį, kai

dalyvis įgyja teisę gauti didesnio dydžio vienkartinę kompensaciją dalyviui.

4. Iki šio įstatymo įsigaliojimo paskirtos vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams, bet neišmokėtos dėl vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams gavėjo mirties, paveldimos Civilinio kodekso nustatyta tvarka, jei vienkartinės kompensacijos dalyvio šeimos nariams gavėjas mirė įsigaliojus šiam įstatymui.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas